

Quimi Portet

El cantant i guitarrista, que va ser la meitat d'El Último de la Fila, publica el llibre 'Cançons en bell llemosí (1987-2020)' en què reuneix les lletres de les cançons dels seus àlbums en solitari, en català, i ofereix una sèrie de textos en els quals reflexiona sobre

el desenvolupament de la seva carrera discogràfica. Un volum que compta amb un pròleg escrit per Quim Monzó i un epíleg del seu llarg company de viatge Manolo García. «La gent que es pren massa seriosament a si mateixa és un perill», conclou.

«El català és una llengua maltractada que jo veig profundament sexi»

Manu Mitru

JORDI BIANCIOTTO
Barcelona

— Comença el llibre invocant la modèstia: vostè es presenta com un «guitarrista espabiladet», amb arguments «de pa sucat amb oli», sospira coses com «si jo hagués sigut intel·ligent»... Però per fer discos, per pujar a un escenari i per publicar un llibre com aquest caldrà creure una mica en un mateix, ¿no?

— És clar, hi ha una part imposada, sí, però també una altra de no prendre't massa seriosament, i més quan tens 67 anys. Soc prudent. Allà hi ha una part humorística que va bé. La gent que es pren massa seriosament a si mateixa és un perill. Cal tenir un punt de prevenció, un marge de seguretat. Sempre insisteixo, i no amb intenció despectiva, que la música popular és un gènere menor i em sento còmode allà.

— ¿Subscriu la tesi postmoderna que no hi ha barreres entre alta i baixa cultura, Stravinsky i una rumba o un rock?

— Al final, tot és distracció. Soc postmodern al revés. Penso que és igual de patxanguero Stravinsky que, no sé, Boney M. Tota la cultura, en el fons, és entreteniment, també la més elevada, que no apareix fins que la gent té menjar i viu calenteta. És una cosa que no necessitem, superflua.

— Confessa que es va posar en això com a guitarrista i que les lletres sempre li han costat una mica, i cada vegada més perquè ja ho ha explicat tot.

— Però fer lletres és una de les coses més divertides de ser músic. Qualsevol d'aquestes cançons, sense lletra, no valdria per a res. La cançó no existeix fins que està cantada. Les instrumentals les oblides. Les que queden són *Eleanor Rigby*, *Imagine*, *Rivers of Babylon*... Les que tenen lletra.

El cantant i guitarrista Quimi Portet, a Barcelona.

— Fa uns dies, el seu amic Manolo García ens parlava en aquest diari del seu gust per rescatar paraules en desús i alguna cosa semblant també té vostè, en aquestes *Cançons en bell llemosí*.

— El títol del llibre remet a la Renaixença, sublimant la llengua d'una manera poètica. Si l'hagués anomenat *Cançons en català* hauria semblat un llibre de text. Però, títol a part, jo no rescato paraules en desús perquè utilitzo paraules que a casa he sentit sempre. Vinc d'una família de Vic i hi ha paraules que els barcelonins potser veuen estrambòtiques i que a casa es deien.

— Hi ha una cançó anomenada *Ets de por*, per exemple. Es tracta d'una expressió genuïna que potser alguns catalanoparlants

«Tenir 67 anys té avantatges: jo ja estic amortitzat i això em dona tranquil·litat»

«Soc postmodern al revés. Penso que Stravinsky és igual de patxanguero que Boney M.»

del 2025 no sabrien dir què significa.

— ¡La meua mare m'ho deia cada dia: «¡Ets de por!»». El que intento és no ser frívol amb l'idioma. No soc un intel·lectual ni un lingüista, però el català és una llengua maltractada, que ha patit molts problemes i que veig profundament sexi. Per a mi, Pitarrà era sexi, feia riure molt, i Rusiñol. No tinc un gust per les paraules arcaïques, sinó per l'idioma genuí, sense xorrades, sense mirar de fer-te el modern ni el ciutadà del món.

— ¿Li sap greu que els cantants joves barrejin en una mateixa cançó català, castellà, anglès...?

— Estic a favor que cadascú faci el que vulgui. No passa res, tot anirà bé. I tenir 67 anys té els seus avantatges: jo ja estic

amortitzat, i això em dona una tranquil·litat en moltes coses que sempre m'havien preocupat molt. Jo vaig tenir un grup anomenat Kul de Mandril, i fèiem estrofes en català i tornades en castellà, així que no soc ningú per donar lliçons.

— Tenim per primera vegada una Conselleria de Política Lingüística. ¿Com veu l'estat del català?

— No en tinc ni idea, no hi participo. Ni tan sols sabia això de la conselleria. Jo visc una mica en una torre d'ivori, amb tota la humilitat, no tinc una dimensió especialment social. Vaig passar uns anys molt divertits amb el procés, fins al 2017. Hi havia unes emocions que no coneixia i vaig disfrutar-ho, però després ja no m'ha interessat gaire.

— Va publicar el seu primer àlbum en solitari *Persones estranyes*, l'any 1987, en paral·lel a la seva etapa amb El Último de la Fila. Un disc que va sortir gairebé com un accident.

— És un disc que es va fer molt de pressa i va ser com trencar el gel, perquè el 1987 no es feien discos de pop o rock en català. Estaven Doble Buble, N'Gai N'Gai..., i era tot molt underground. Els meus tres primers discos són una mica seriosos. Després, amb *La terra és plana* (2004) elimino els filtres i descobreixo la conya total, l'anada d'olla sense fre. I amb *Oh my love* (2012) comença la tercera etapa, quan em faig vell, o maduro, en el millor sentit d'aquestes paraules.

— ¿Va pensar que s'havia passat d'humorístic?

— No, em sentia obligat a explorar aquesta part de mi. Era

«No tinc gust per les paraules arcaïques, sinó per l'idioma genuí, sense xorrades»

«Jo visc una mica en una torre d'ivori, no tinc una dimensió social»

una època en què van començar a participar en els meus discos Albert Pla i Joan Miquel Oliver, i es creava una energia humorística que no es podia quedar al tinter. També llavors vaig produir els tres primers discos d'Adrià Puntí, amb qui tinc una simbiosi només comparable a la que he tingut amb Manolo (García). Una relació fraternal, de família.

— Vostè parla de riure com «una forma sorollosa de tristesa».

— A l'Europa meridional, entres a un bar a la una de la matinada i està tot el món molt content, i els veus el llautó. Hi ha una reacció histèrica a la tragèdia de la vida. Ho fem amb tota la bona fe i tenim una tendència al drama, per la part trista i per l'alegre. Als països del sud, on tothom és tan alegre, si calles una mica sembles intel·ligent. He conegut persones que no diuen res i que tothom pensa que ho són. ■

QUIM CASAS
Barcelona

Belén Funes va debutar el 2019 amb *La hija de un ladrón*, protagonitzada per Greta i Eduard Fernández. I en aquests cinc anys va realitzar episodis de la sèrie *La ruta* (2022). ¿És un lapse entre pel·lícula i pel·lícula assumit com a tal o li ha costat aixecar la producció del seu segon film? «El procés d'escriptura de guió va ser molt complex, ens va costar trobar la manera d'explicar el que volia. I a nivell empresarial també va ser laboriós d'aixecar». Es tracta d'una coproducció amb Xile, ja que una de les seves dues protagonistes, una dona xilena que treballa a Barcelona com a taxista, està encarnada per Antonia Zegers, una de les actrius més importants d'aquesta cinematografia. «Jo volia l'Antonia per al paper», remarca Funes.

La trama principal del seu anterior llarg gira entorn de les relacions entre una jove i el seu pare, tot just sortit de la presó. Una altra difícil relació familiar, aquesta vegada entre mare i filla, està en el centre de *Los Tortuga*, però el film parla també dels desnonaments, la dificultat de superar la pèrdua d'un ésser estimat (el marit i pare de les protagonistes), la crisi en el camp i la migració.

«Sí, és una pel·lícula argumentalment més barroca, amb més capes», ens explica la cineasta. «Hi és l'univers de la taxista, del camp, i dels estudis de comunicació audiovisual que realitza la filla. Tot això construeix una constel·lació. Vam fer un esforç en l'escriptura per assumir aquest barroquisme».

El títol del film fa referència a aquests personatges migrants. És la situació pròpia de la mare, Delia, xilena establerta en una ciutat que no és la seva, però també el de la filla, Anabel, dividida entre Barcelona i Jaén. «Segons la tradició oral, els Tortuga són els migrants andalusos que viuen i treballen en altres centres metropolitanos», explica Funes, de procedència andalusa. «És la idea d'emportar-s'ho tot i no saber quan tornaràs». Desplaçar-se amb la casa a sobre, com mostra algunes de les fotografies que apareixen al film de Jaume Miserachs, el gran retratista de la Barcelona humil dels 50 i 60.

Cine

Presentada a la secció oficial del festival de Màlaga després d'haver sigut seleccionada en els certàmens de Toronto, Tessalònica i Göteborg, 'Los Tortuga' és el segon llargmetratge de Belén Funes. «Amb la segona pel·lícula hi ha pressió afegida», assegura.

Retrat de la migració andalusa

Zowy Voeten

La directora de cine Belén Funes.

«Tots tenim dret a fallar, que el film no sigui tan bo com imaginàvem»

Sempre s'ha dit que la segona pel·lícula, novel·la o disc és la més difícil, sobretot si la primera ha estat ben considerada. Funes està completament d'acord: «La segona és com la revàlida, tot i que és injust. Tots tenim dret a fallar, que el film no sigui tan bo com imaginàvem. Per exemple, m'agrada molt Mia Hansen-Love, però no la seva pel·lícula *Maya*, i no per això he deixat de creure en ella». «Algun dia fallarem —confessa— amb la segona pel·lícula hi ha una pressió afegida perquè la primera ningú l'esperava».

De vegades diu sentir-se una impostora i explica un somni que ha tingut diverses vegades, en què es descobreix que no ha acabat la carrera de cine a l'ESCAC. Precisament després de concloure els es-

tudis en aquest centre i completar els estudis a l'escola cubana de San Antonio de los Baños, Funes va començar a treballar com a auxiliar de direcció, segona en el set, script i fins i tot assistenta de càsting en films de Marc Coll, Elena Trapé i Marçal Forés, tots formats a l'ESCAC com el guionista dels seus curts i els dos llargs, Marçal Cebrian.

«El 2008, a l'acabar els estudis, treballava en un bar però buscava alguna cosa en el cine. Vaig ser a Escàndol Films, la productora d'ESCAC, i amb Nely Reguera, que és molt amiga meua, vam fer la primera de Mar Coll com assistents de direcció». Funes recorda que hi havia molta precarietat, però suplerta amb talent. Aquell moment d'iniciació resumeix «les ganes de ser a les pel·lícules dels teus amics».

Elvira Lara, que encarna Anabel, és tot un descobriment. «El meu llenguatge és dirigir actors, m'interessen els personatges que habiten els meus films», explica Funes. «El procés de selecció ens va ocupar des de setembre de 2023 fins al maig de 2024. Vam veure

entre 800 i 900 noies que la directora de càsting, Cristina Pérez, buscava als carrers, discoteques, bars, botigues de roba o universitats. Cristina va veure Elvira sortint d'una biblioteca. Va venir set dies seguits a fer proves i va viatjar per tenir clar que havia de ser ella».

El dol

La directora és conscient que de vegades toca desprendre's del guió inicial. Per a ella, «les imatges es manifesten de veritat després d'haver sigut rodades. La nostra primera impressió és que era un film sobre el dol. Després teníem clar el final. Vam tornar enrere perquè tots els camins convergissin en aquest desenllaç. L'únic que no podia canviar era la relació mare-filla».

Aquest procés va durar 21 setmanes, davant les 10 de *La hija de un ladrón*. «Vaig aprendre que un film no pot muntar-se en 10 setmanes», aclareix Funes. Va repensar les imatges i va saber ser «crítica amb el que he rodat i no tenir por de sacrificar coses. El resultat final està basant a prop del que volia». ■